

תאריך: 13.3.2016
מספרנו: 10009

לכבוד:

הממונה על יישום חוק חופש המידע

אגף דוברות והסברה - היחידה לפניות ולתלונות הציבור

משרד הביטחון

שלום רב,

באמצעות פקס: 073-3233711

הנדון: בקשה לפי חוק חופש המידע – מדיניות ריסוס בעוטף עזה ובאזור החיץ ברצועת עזה

1. הריני פונה אליך בשם עמותת "ג'ישה" בבקשה על פי חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 לקבלת מידע הנוגע לריסוס יבולים באזור עוטף עזה ובאזור החיץ הסמוך לגבול שבין מדינת ישראל ורצועת עזה (להלן "הריסוס"). פנייה זו נשלחה בתחילה לרמ"ד פניות הציבור ביחידת דובר צה"ל שציין בתשובתו כי המידע המבוקש נוצר ע"י מנהלת "דרך אחרת" במשרד הביטחון ולכן עלינו לפנות אליך. נבקשכם למסור **בהקדם** את המידע המבוקש, בפרט לנוכח העובדה שהבקשה הראשונית למידע נשלחה כבר ביום 10.1.2016, ונדרש ליחידת דובר צה"ל כחודש וחצי עד שהופנינו לגורם הרלוונטי.

העתק תשובת מדור פניות הציבור ביחידת דובר צה"ל מצ"ב ומסומן א.

2. עקרונות השקיפות ותקינות המינהל העומדים בבסיס חוק חופש המידע קובעים כי אין חובה לנמק את הבקשה מעבר לכך (ס' 7(א) לחוק). למעלה מן הצורך נציין כי עמותת "ג'ישה" עוסקת בין השאר בשליטה הישראלית בהיבטים שונים של החיים ברצועת עזה, ומידע זה דרוש לה לעבודתה השוטפת.

3. כמו כן, לביצוע ריסוס בסמוך לגבול – הן מהצד הישראלי והן מצד הרצועה, עלולות להיות השפעות בתוך שטח ישראל, בפרט על בריאות הציבור או על איכות הסביבה, ויש לתת משקל ראוי לעניין הציבורי שבגילוי המידע מטעמים של שמירה על בריאות הציבור או בטיחותו, או שמירה על איכות הסביבה, כאמור בסעיף 10 לחוק. שיקולים אלו יכולים לגבור אף מקום שהרשות שוקלת לסרב לבקשה למידע.

נבקשכם למסור לנו את המידע הבא:

ריסוס מעל אזור עוטף עזה

4. קבלת ההחלטה על הריסוס

א. כיצד מתקבלת החלטת גורמי הביטחון לרסס באזור עוטף עזה, מי רשאי להורות עליה ומי אחראי על ביצועה? נבקשכם לפרט עמדתם של אלו גורמים (מתחומי סביבה, כלכלה, יחסי חוץ וכדומה) נדרשת בטרם תתקבל החלטה.

ב. נבקשכם להבהיר מהי מנהלת "דרך אחרת", מתי הוקמה, מי עומד בראשה, למי היא כפופה ומה זיקתה לביצוע ריסוס באזור עוטף עזה ומעל שטח רצועת עזה.

- ג. נבקשכם לפרט מהן הוראות החוק (בחקיקה ראשית, חקיקת משנה, תקנות של משרד הביטחון וכדומה) שעליהן אתם נסמכים לביצוע ריסוס מהאוויר בישראל להדברת עשבים, שתכליותיו אינן חקלאיות או סביבתיות אלא ביטחוניות. נבקשכם להעביר אלינו הנחיות ותקנות בנושא, ככל שישנן, ואם טרם פורסמו, לפרסמן לציבור, כנדרש בחוק.
- ד. נבקשכם לפרט מתי החלו גורמי הביטחון או גורמים מטעמם לרסס קוטלי עשבים, מונעי נביטה וחומרים אחרים באזור עוטף עזה, כמה פעמים קרה הדבר ובאילו מועדים.
- ה. האם נבחנו חלופות לריסוס בשטח האמור (ניקוי השטח באמצעים מכניים על הקרקע, משאיות ריסוס ולא ריסוס מהאוויר וכדומה)?
- ו. נבקשכם לפרט אילו גורמים הובאו בחשבון בקביעת מועד הריסוס (למשל - גורמים אקלימיים כגון משקעים, רוחות וכדומה; עונות השנה; אופי הצמחייה באזור הסמוך לשטח הריסוס, וכדומה).

5. ביצוע הריסוס

- א. נבקשכם לפרט אילו גורמים (ציבוריים או פרטיים) ביצעו את הריסוס. ככל שנשכרו חברות פרטיות לשם ביצוע הריסוס, נבקשכם להעביר לנו מידע על אודות זהות החברות שנשכרו, מה התקציב שהוקצה לעבודתן, מתי נשכרו, מתי נחתם החוזה מולן, מה כללה ההתקשרות ומתי הייתה החברה אמורה לבצע את הריסוס.
- ב. נבקשכם לציין היכן פורסמו מסמכי ההתקשרות עם חברת הריסוס, ואם טרם פורסמו, לצרפם לתשובתכם לבקשה זו ולפרסמם, לפי הוראות הדין החלות.
- ג. נבקשכם להעביר לנו פרטים על החומרים שרוססו מעל אזור עוטף עזה – הרכבם הכימי (במלואו, כולל חומרים פעילים, חומרים פעילי שטח (surfactants) וחומרי עזר), ושמן המסחרי אם יש. אם היה שינוי בהרכב החומרים המרוססים ביחס לשנים עברו, נבקשכם להבהיר מה היה השינוי ומה גרם לו.
- ד. האם משרד הביטחון, מנהלת "דרך אחרת" או חברות פרטיות מטעמם הגישו בשלוש השנים האחרונות למנהל האגף להגנת הצומח במשרד החקלאות (להלן "המנהל") בקשות לאישור שימוש בקוטלי עשבים מהאוויר (לפי תקנות 5-6 לתקנות הגנת הצומח (שימוש בקוטלי עשבים), תשכ"ט-1969) (להלן "התקנות"), באזור עוטף עזה? נבקשכם לפרט מתי הוגשו הבקשות, על ידי איזה גורם, מה המועד שהתבקש לביצוע הריסוס, החומרים שבהם נעשה שימוש והאם הריסוס בוצע בפועל.
- ה. אם היו בקשות לביצוע ריסוס באזור עוטף עזה שאושרו, נבקשכם לפרט את התנאים בהם הותנה האישור והדרישות בהן נדרש מבצע הריסוס לעמוד (גובה טיסה, גודל הטיפות, תנאי מזג אוויר, אמצעי הגנה שננקטו וכדומה). נבקשכם להעביר לנו את העתק האישור, התנאים שבו הותנה ומסמכים אחרים שצורפו אליו. אם התבקש וניתן אישור לריסוס אך

הריסוס לא בוצע בסופו של דבר במועד המבוקש, נבקשכם לפרט עבור כל אחד מהמועדים המבוקשים מדוע לא בוצע הריסוס.

1. אם היו בקשות לביצוע ריסוס באזור עוטף עזה **שסורבו**, נבקשכם לפרט את הטעמים לסירוב לכל בקשה.

2. מה גודל השטח שאמור היה להיות מרוסס בכל פעם (בדונמים או לפי מרחק מגדר הגבול)? נבקש לצרף מפה מתוחמת של האזור שיועד להיות מושפע מהריסוס. האם בפועל רוסס שטח אחר מהמתוכנן? מה גודל השטח שהושפע מהריסוס (למשל, כתוצאה מרוחות)? האם הריסוס השפיע על שטחים בתוך רצועת עזה? נבקש לצרף מפה מתוחמת של האזור שרוסס בפועל ושל האזור שהושפע מהריסוס.

6. היערכות טרם הריסוס

א. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו כדי ליידע את תושבי אזור עוטף עזה בדבר ההחלטה לרסס שטחים באזור והשלכות הריסוס. נבקשכם לפרט מתי ועל-ידי איזה גורם ננקטו אמצעים אלו.

ב. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו כדי ליידע את החקלאים ברצועת עזה ואת אוכלוסיית הרצועה בדבר הכוונה לרסס שטחים בסמוך לגבול הרצועה ובדבר השלכות הריסוס. נבקשכם לפרט מתי ועל-ידי איזה גורם ננקטו אמצעים אלו.

ג. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו כדי למנוע פגיעה באוכלוסיית עוטף עזה כתוצאה מחשיפה לחומרי הריסוס. נבקשכם לפרט מתי ועל-ידי איזה גורם ננקטו אמצעים אלו.

ד. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו למניעת התפשטות חומרי הריסוס, מתי ועל-ידי איזה גורם.

7. השלכות הריסוס

א. נבקשכם להעביר מידע בדבר הערכות שנעשו בעבר להשפעת הריסוס על הסביבה, האוכלוסייה ועל גידולים חקלאיים באזור, לטווח קצר וארוך.

ב. ככל שישנן חוות דעת המתייחסות למידת הסכנה בשאיפה או בליעה של חומרי הריסוס, במגע עמם, או בהשפעתם בצריכת מים או מזון שנחשפו אליהם, נבקשכם להעביר לנו אותן.

ג. ככל שישנן חוות דעת המתייחסות לנזקים ארוכי טווח שגורם הריסוס לאדמה, למקורות מים או למי שנחשף אליו, נבקשכם להעביר לנו אותן.

ד. האם ישנו מנגנון לפיצוי חקלאים שהריסוס פגע בשדותיהם? אם כן, נבקשכם למסור לנו מידע על אודות מנגנון זה, כיצד מידע על אודותיו מופץ בקרב חקלאים שעשויים להיפגע מהריסוס, בקשות שהוגשו בעבר לקבלת פיצויים, והמקרים בהם אושר פיצוי לחקלאים שניזוקו כתוצאה מהריסוס.

ריסוס מעל שטח רצועת עזה

8. קבלת החלטה על הריסוס

- א. כיצד מתקבלת החלטה לרסס בשדות הרצועה, מי רשאי להורות עליה ומי אחראי על ביצועה? נבקשכם לפרט עמדתם של אלו גורמים (מתחומי סביבה, כלכלה, יחסי חוץ וכדומה) נדרשת בטרם תתקבל החלטה.
- ב. נבקשכם לפרט מהן הוראות החוק (בחקיקה ראשית, חקיקת משנה, תקנות של משרד הביטחון וכדומה) שעליהן אתם נסמכים לביצוע ריסוס מהאוויר מחוץ לשטח ישראל בכלל, ובשטח רצועת עזה בפרט. נבקשכם להעביר אלינו הנחיות ותקנות בנושא, ככל שישנן, ולפרסמן לציבור, כנדרש בחוק.
- ג. בתגובת דובר צה"ל לאתר "שיחה מקומית" (מיום 27.12.2015) נכתב כי הריסוס בוצע "על מנת לאפשר המשך ביצוע משימות ביטחון שוטף במרחב באופן מיטבי". נבקשכם לפרט אילו משימות דורשות את השמדת הצמחייה באזור, וכיצד דווקא הריסוס מסייע לביצוע משימות אלו.
העתק הכתבה והציטוט מצ"ב ומסומן ב.
- ד. נבקשכם לפרט מתי החל הצבא לרסס קוטלי עשבים, מונעי נביטה וחומרים אחרים בשטח הרצועה, כמה פעמים קרה הדבר ובאילו מועדים.
- ה. האם נבחנו חלופות לריסוס בשטח האמור (ניקוי השטח באמצעים מכניים על הקרקע ולא ריסוס מהאוויר וכדומה)?
- ו. נבקשכם לפרט אילו גורמים הובאו בחשבון בקביעת מועד הריסוס (למשל - גורמים אקלימיים כגון משקעים, רוחות וכדומה; עונות השנה; אופי הגידולים באזור הסמוך לשטח הריסוס; מצבה הכלכלי של האוכלוסייה וכדומה).

9. ביצוע הריסוס

- א. נבקשכם לפרט אילו גורמים (ציבוריים או פרטיים) ביצעו את הריסוס. ככל שנשכרו חברות פרטיות לשם ביצוע הריסוס, נבקשכם להעביר לנו מידע על אודות זהות החברות שנשכרו, מה התקציב שהוקצה לעבודתן, מתי נשכרו, מתי נחתם החוזה מולן, מה כללה ההתקשרות ומתי הייתה החברה אמורה לבצע את הריסוס.
- ב. נבקשכם לציין היכן פורסמו מסמכי ההתקשרות עם חברת הריסוס, ואם טרם פורסמו, לצרפם לתשובתכם לבקשה זו ולפרסמם, לפי הוראות הדין החלות.
- ג. נבקשכם להעביר לנו פרטים על החומרים שרוססו מעל שטח רצועת עזה – הרכבם הכימי (במלואו, כולל חומרים פעילים, חומרים פעילי שטח (surfactants) וחומרי עזר), ושם המסחרי אם יש. אם היה שינוי בהרכב החומרים המרוססים ביחס לשנים עברו, נבקשכם

להבהיר מה היה השינוי ומה גרם לו. נבקשכם לציין האם החומרים שרוססו בשטח רצועת עזה זהים לחומרים שרוססו מהאוויר בשטח ישראל.

ד. האם משרד הביטחון, מנהלת "דרך אחרת" או חברות פרטיות מטעמם הגישו בשלוש השנים האחרונות למנהל האגף להגנת הצומח במשרד החקלאות (להלן "המנהל") בקשות לאישור שימוש בקוטלי עשבים מהאוויר (לפי תקנות 5-6 לתקנות הגנת הצומח (שימוש בקוטלי עשבים), תשכ"ט-1969) (להלן "התקנות"), **מעל שטח רצועת עזה**, בסמוך לגבול עם ישראל? נבקשכם לפרט מתי הוגשו הבקשות, על ידי איזה גורם, מה המועד שהתבקש לביצוע הריסוס, החומרים שבהם נעשה שימוש והאם הריסוס בוצע בפועל.

ה. אם היו בקשות לביצוע ריסוס מעל שטח רצועת עזה **שאושרו**, נבקשכם לפרט את התנאים בהם הותנה האישור והדרישות בהן נדרש מבצע הריסוס לעמוד (גובה טיסה, גודל הטיפות, תנאי מזג אוויר, אמצעי הגנה שננקטו וכדומה). נבקשכם להעביר לנו את העתק האישור ומסמכים אחרים שצורפו אליו. אם התבקש וניתן אישור לריסוס אך הריסוס לא בוצע בסופו של דבר במועד המבוקש, נבקשכם לפרט עבור כל אחד מהמועדים המבוקשים מדוע לא בוצע הריסוס.

ו. אם היו בקשות לביצוע ריסוס מעל שטח רצועת עזה **שסורבו**, נבקשכם לפרט את הטעמים לסירוב לכל בקשה.

ז. מה גודל השטח שאמור היה להיות מרוסס (בדונמים או לפי מרחק מהגדר)? נבקש לצרף מפה מתוחמת של האזור שיועד להיות מושפע מהריסוס.

ח. האם בפועל רוסס שטח אחר מהמתוכנן? מה גודל השטח שהושפע מהריסוס (למשל, כתוצאה מרוחות)? האם הריסוס השפיע על שטחים בתוך מדינת ישראל? נבקש לצרף מפה מתוחמת של האזור שרוסס בפועל ושל האזור שהושפע מהריסוס בכל אירוע של ריסוס.

10. היערכות טרם הריסוס

א. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו כדי ליידע את החקלאים ברצועת עזה ואת אוכלוסיית האזור בדבר הכוונה לרסס שטחים חקלאיים והשלכות הריסוס. נבקשכם לפרט מתי ועל-ידי איזה גורם ננקטו אמצעים אלו.

ב. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו כדי ליידע את תושבי אזור עוטף עזה בדבר ההחלטה לרסס שטחים ברצועת עזה ובדבר השלכות הריסוס. נבקשכם לפרט מתי ועל-ידי איזה גורם ננקטו אמצעים אלו.

ג. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו למניעת התפשטות חומרי הריסוס בשטח הרצועה, מתי ועל-ידי איזה גורם.

ד. נבקשכם לפרט אילו אמצעים ננקטו כדי למנוע פגיעה באוכלוסיית הרצועה כתוצאה מחשיפה לחומרי הריסוס, מתי ועל-ידי איזה גורם.

11. השלכות הריסוס

- ה. נבקשכם להעביר מידע בדבר הערכות שנעשו בעבר להשפעת הריסוס על הסביבה, האוכלוסייה ועל גידולים חקלאיים באזור, לטווח קצר וארוך. ככל שישנם הבדלים בין השלכות הריסוס ברצועת עזה וריסוס בתוך שטחי ישראל, נבקשכם לפרט מה טיבם של הבדלים אלו.
- ו. ככל שישנן חוות דעת המתייחסות למידת הסכנה בשאיפה או בליעה של חומרי הריסוס, במגע עם, או בהשפעתם בצריכת מים או מזון שנחשפו אליהם, נבקשכם להעביר לנו אותן.
- ז. ככל שישנן חוות דעת המתייחסות לנזקים ארוכי טווח שגורם הריסוס לאדמה, למקורות מים או למי שנחשף אליו, נבקשכם להעביר לנו אותן.
- ח. האם ישנו מנגנון לפיצוי חקלאים ברצועה שהריסוס פגע בשדותיהם? אם כן, נבקשכם למסור לנו מידע על אודות מנגנון זה, כיצד מידע על אודותיו מופץ בקרב חקלאים שעשויים להיפגע מהריסוס, בקשות שהוגשו בעבר לקבלת פיצויים, והמקרים בהם אושר פיצוי לחקלאים שניזוקו כתוצאה מהריסוס.
12. יוזכר כי בהתאם לסעיף 6(ב) לתקנות חופש המידע- אגרות, תשנ"ט 1999, עמותה רשומה פטורה מאגרת בקשה ומ-4 שעות ראשונות של אגרת טיפול.
- העתק אישור ניהול תקין מטעם רשם העמותות לשנת 2016 מצ"ב ומסומן ג.*
13. לתשובתך המהירה אודה.

בברכה,

מעין נייזנה, עו"ד